گزارش شورای ائتلاف نیروهای انقلاب از عملکرد یک‌ساله دولت

راهبرد بی‌اثرسازی تحریم‌ها در دستور کار دولت قرار دارد

شورای ائتلاف نیروهای انقلاب گزارش خود از عملکرد یک‌ساله دولت آیت‌الله رئیسی در حوزه‌های مختلف را منتشر کرد. بخش‌هایی از این گزارش در ادامه می‌آید:

انتخابات سیزدهمین دوره ریاست جمهوری با حضور ۲۹ میلیونی، مشارکت ۴۹ درصدی و رای ۶۲ درصدی آیت‌الله رئیسی، تبدیل به خلق حماسه‌ای دیگر در تابلو افتخارات ملت بزرگ ایران شد.

روح حاکم بر پیام رهبر معظم انقلاب در فردای پس از انتخابات ریاست جمهوری سیزدهم « حماسه دیدن» رویدادی بود که درآن اردوگاه وسیع تحریم گران انتخابات ناکام ماند و مردم علی‌رغم تخریب‌ها، ناامیدسازی‌ها، ناکارآمدی‌های اقتصادی و شیوع کرونا به پای صندوق رأی آمدند و آراء خود را به صندوق‌ها ریختند.

رهبری در پیام تبریک و تشکر از حضور مردم فرمودند: «ملت بزرگ و سربلند ایران! حضور حماسی و شورانگیز در انتخابات ۲۸خرداد، صفحه درخشان دیگری بر افتخارات شما افزود. در میانه عواملی که هریک به‌گونه‌ای می‌توانست مشارکت در انتخابات را کم‌رنگ کند، مناظر چشم‌نواز اجتماعات شما در مراکز رأی‌گیری در سراسر کشور، نشانه آشکاری از عزم راسخ و دلِ امیدوار و دیده بیدار بود.»

انتخابات سیزدهم ریاست جمهوری از آن جهت حماسه بود و به تعبیر رهبر عزیزمان؛ «باید سجده سپاس و شکرگزاری از خداوند به خاک سایید» که مردم با رای خود مجموعه‌ای از جبهه رقیب و معارض همچون سلطنت طلبان، منافقین، تجزیه‌طلبان، جریان انحراف، جریان فتنه، سازشکاران، تقی زاده‌های داخلی، غرب‌پرستان، را در یک روز و با کمترین هزینه به نابودی و اضمحلال کشاندند تا به فرموده رهبر معظم انقلاب در صبح روز ۲۸ خرداد و در اولین دقایق شروع رأی‌گیری؛ « ملت از این انتخابات و انتخاب خیر خواهد دید».

یک «نه» بزرگ

مردم در انتخابات ۱۴۰۰، به ناکارآمدان و مدیران ضعیف و منفعل که بخشی از آنها حاصل انتخاب نادرست گذشته بودند با انتخاب درست پاسخ دادند و به عدم مشارکت و قهر با صندوق یک «نه» بزرگ گفتند تا حساب اصل انقلاب را از حساب ناکارآمدان جدا کنند.

اراده مردم برای تغییر وضع موجود به جریان انقلابی، بخشی دیگر از این حماسه بود. انتخاب فردی با شعار و تابلوی بازگشت به اصول و ارزش‌های انقلاب از جمله ساده‌زیستی و مبارزه با اشرافیت در مدیران، عدالت‌طلبی، مبارزه با فساد و رانت، توجه به کرامت اقشار ضعیف و آسیب‌پذیر و معتقد به حضور مسئولان در بین مردم برای شنیدن دردها و نظرات آنها، نشان‌دهنده این بود که مردم بر خلاف عده‌ای از مسئولان و سیاست‌بازان و بر خلاف تلاش دشمن و رسانه‌های وابسته برای القای روگردانی ملت از انقلاب، همچنان دل در گرو ارزش‌های انقلاب اسلامی دارند و اتفاقاً نسخه شفابخش دردهای جامعه و کلید واقعی باز کردن قفل‌های موجود در عرصه‌های اقتصادی، اجتماعی، سیاست خارجی و... را در بازگشت به آرمان‌های انقلاب می‌دانند.

بی‌شک با وجود حجم انبوهی از مشکلات موجود اقتصادی و اجتماعی که بخشی از آن ناشی از کم‌کاری و سوءتدبیر دولت یازدهم و دوازدهم و بخشی نیز مشکلات ریشه‌دار گذشته است کار دولت جدید دشوار بود اما از آنجا که هرجا و در هر عرصه‌ای انقلابی عمل کرده‌ایم به خوبی و گاه معجزه‌آسا پیش رفته‌ایم، قطعاً یک دولت انقلابی و مردمی و پرتلاش هم پشت دیوار و بن‌بست‌ها نمی‌ماند.

به گزارش فارس، دراندیشه بلند بنیانگذار نظام جمهوری اسلامی و همچنین در نگاه رهبر معظم انقلاب، نقطه عزیمت هر گونه پیشرفت و بالندگی کشور در سایه انسجام ملی، استحکام ساختار درونی، عدم اعتماد به دشمن، باور به «ما می‌توانیم»، تقویت اعتماد به نفس ملی، میدان داری مدیران جهادی، عبور از دیوانسالاری فرسوده و بهره‌گیری هرچه بیشتر از ظرفیت‌های داخلی نهفته است.

دولتی که آیت‌الله رئیسی تحویل گرفت

یک‌سال از سپردن سکان اداره کشور به دولت سیزدهم می‌گذرد، دولتی که به ریاست آیت‌الله سید ابراهیم رئیسی و با شعار «دولت مردمی، ایران قوی» کار خود را آغاز کرد و به اذعان کارشناسان و ناظران از جمله دولت‌هایی بوده که میراث‌دار مشکلات و ضعف‌ها و کاستی‌های فراوانی از دولت پیشین بوده است.

وضعیت بد شاخص‌های کلان اقتصادی، کسری بودجه، کاهش ارزش پول ملی، تورم بالا، مشکلات ناشی از کرونا وبسیاری دیگر از چالش‌ها ماحصل سیاست‌گذاری‌ها و اقدامات سال‌های پیش از ۱۴۰۰ بود که در اولین گام دولت با آن مواجه شد.

مروری بر کارنامه اقتصادی دولت روحانی نشان می‌دهد، رویکرد و عملکرد دولت یازدهم و دوازدهم به چه میزان برای کشور تهدیدزا و نگران‌کننده بوده است. دولت سیزدهم زمام امور قوه مجریه را با تورم ۵۸ درصدی به دست گرفت و با توجه به اینکه تورم در دو بخش خدمات و کالاست، در بخش مربوط به خوراکی‌ها و آشامیدنی‌ها و در مجموع غذا به میزان ۷۲ درصد بود.

دولت روحانی فقط در ۴ ماه اول سال ۱۴۰۰ که ماه‌های پایانی عملکردش بود، بیش از ۵۸ هزار میلیارد تومان پول چاپ کرد تا تبعات وحشتناک تورمی آن برای دولت رئیسی به ارث برسد.

همچنین در هشت سال دولت روحانی حجم نقدینگی ۸ برابر شد و از ۴۷۹ هزار میلیارد تومان در پایان دولت دهم به ۳۸۲۰ هزار میلیارد تومان در پایان دولت دوازدهم رسید. اقتصاددانان می‌دانند که این رشد وحشتناک نقدینگی چه تبعات تورمی ایجاد و تاثیرات مخربی بر اقتصاد کشور دارد.

نرخ ارز از متوسط ۳۲۷۰ تومان در تیرماه ۱۳۹۲ به حدود ۲۵۰۰۰ تومان در ماه پایانی دولت روحانی افزایش یافت که بیشترین رشد قیمت ارز در بین تمام دولت‌های قبل از انقلاب بود.

روحانی تورم بخش تولید را ۲ برابر کرد. بر اساس گزارش مرکز آمار، تورم نقطه به نقطه تولیدکنندگان صنعتی در بهار ۱۴۰۰ به ۹۴.۷ درصد رسید که بالاترین میزان تورم بخش تولید در دو دهه اخیر بود. تورم نقطه به نقطه تولیدکنندگان صنعتی نسبت به پایان دولت دهم (۴۳ درصد در بهار ۱۳۹۲) بیش از ۲ برابر شد. تبعات سنگین این فاجعه در ماه‌های بعد در تورم بخش مصرفی خود را نشان داد.

دولت رئیسی همچنین در حالی کشور را تحویل گرفت که تراز بازرگانی کشور در سال ۱۳۹۹ نسبت به سال ۱۳۹۱ بالغ بر ۹۰ درصد کاهش یافته و از ۳۰.۹ میلیارد دلار به فقط ۳.۲ میلیارد دلار رسیده بود.همچنین صادرات کالای کشور در سال ۱۳۹۹ نسبت به سال ۱۳۹۱ نصف شده و از ۹۸ میلیارد دلار به ۴۹.۸ میلیارد دلار رسیده بود.

بدهی دولت به بانک مرکزی هم از ۱۳ هزار میلیارد تومان در پایان سال ۱۳۹۱ به ۱۱۵ هزار میلیارد تومان در پایان سال ۱۳۹۹ رسید که نشانگر رشد ۷۷۵ درصدی است. بدهی دولت به بانک‌ها هم در این مدت ۶۰۰ درصد افزایش یافت و از ۵۶.۷ (پنجاه و شش و هفت دهم) هزار میلیارد تومان در سال ۱۳۹۱ به ۳۹.۷ (سی و نه و هفت دهم) هزار میلیارد تومان در سال ۱۳۹۹ رسید.

ضریب جینی به عنوان شاخص شکاف طبقاتی از ۳۶۵ هزارم در سال ۱۳۹۱ به ۴۰۰ هزارم در سال ۱۳۹۹ رسید یعنی افزایش ۹.۵ درصدی شکاف طبقاتی در دولت روحانی رخ داد که بالاترین میزان در دهه‌های اخیر بود.

متوسط هزینه کل ناخالص سالانه خانوارها در مناطق شهری کشور از ۱۶.۴ میلیون تومان در سال ۱۳۹۱ به ۶۳.۴ میلیون تومان در سال ۱۳۹۹ رسید که افزایش ۲۸۶ درصدی یافته بود.

دولت رئیسی در حالی شکل گرفت که متوسط رشد اقتصادی ۸ ساله دولت روحانی فقط ۱.۲ درصد بود که کمترین رقم بین دولت‌ها است. متوسط رشد اقتصادی بدون نفت هم در ۸ سال گذشته فقط ۱.۳ درصد بود که نسبت به سایر دولت‌های قبل فاجعه است. متوسط رشد درآمد ملی کشور در ۸ سال دولت روحانی منفی ۱.۸ درصد شده در حالی که در دولت‌های نهم و دهم مثبت ۲.۸ درصد بود.

متوسط رشد بخش صنعت در ۸ سال دولت روحانی فقط ۱.۶ درصد بود در حالی که در دولت‌های نهم و دهم ۵.۵ درصد بود. متوسط رشد بخش ساختمان در دولت روحانی منفی ۴.۶ درصد شد در حالی که در دولت‌های نهم و دهم مثبت ۴.۶ درصد بود. نتیجه رشد منفی بخش ساختمان، عدم تولید کافی مسکن و گرانی سرسام‌آور آن بوده است. قیمت مسکن در تهران در تیرماه ۱۳۹۲ کمتر از ۳.۷ میلیون تومان بود در حالی که در تیرماه ۱۴۰۰ به بالای ۳۰ میلیون تومان رسید یعنی ۷۲۲ درصد گران شد.

شاید عجیب به‌نظر برسد، اما میراث دولتی که یکی از افتخاراتش را خودکفایی در تولید گندم عنوان می‌کرد (دولت دوازدهم) و به آن می‌بالید، وضعیت نگران‌کننده ذخایر این کالای اساسی بود.

حل چالش کمبود گندم

در روزهای نخست انتخاب رئیسی به‌عنوان رئیس‌جمهور ازسوی مردم بود که تیم اقتصادی نزدیک به او متوجه کمبود ۸ میلیون تنی گندم در ذخایر شد. این کمبود جدی، نشان‌دهنده درپیش بودن اولین بحران نشأت‌گرفته از تصمیمات دولت دوازدهم، در روزهای ابتدایی ریاست‌جمهوری سیدابراهیم رئیسی بود.

پیش‌بینی می‌شد درصورت تامین نشدن این کسری، تا پایان شهریورماه، بحران جدیدی از جنس بحران صف‌های طویل تجربه‌شده برای تهیه کالاهای اساسی در دولت دوازدهم اتفاق بیفتد. بحرانی مثل قحطی گندم و تشکیل صف‌های طولانی مقابل نانوایی‌ها که به‌تنهایی می‌توانست در ابتدای کار، عاملی جهت ریزش پایگاه اجتماعی دولت جدید باشد، اما با تشکیل کارگروهی ویژه ازسوی رئیس‌جمهور منتخب برای پرداختن به این موضوع در ایامی که هنوز کابینه‌ای تشکیل نشده بود، چالش کمبود گندم، به نحو انکار ناپذیری مدیریت شد.

کارگروه تشکیل‌شده برای پیگیری این مسئله، با تامین حدود ۲۰۰ هزار میلیارد ریال تسهیلات برای دستگاه‌های متولی، روند خرید تضمینی گندم و سایر محصولات کشاورزی را برای آنان تسهیل کرد. این کارگروه همچنین توانست با تامین ۳ میلیارد دلار ارز ترجیحی و اختصاص بیش از ۶۰ هزار میلیارد ریال برای واردات کالاهای اساسی، نهاده‌های کشاورزی و کود موردنیاز کشاورزان، دیگر بحران‌های صف‌کشیده برای ضربه زدن به معیشت مردم را خنثی کند.

علاوه‌برآنکه بحران کرونا به دلیل ناکارآمدی مدیران دولت روحانی در واردات واکسن مورد نیاز، غوغا کرده بود و آمار تلفات مبتلایان به این ویروس به بالای ۷۰۰ نفر رسیده بود.

در عین حال و علی‌رغم چالش‌های فراوانی که دولت اعتدال به میراث گذاشته بود، با همت مسئولان دولت سیزدهم اعم از رئیس‌جمهور، وزرا و سایر ارکان دستگاه اجرایی، طی یک‌سال گذشته علاوه‌بر رفع بسیاری چالش‌های گذشته و تلاش برای ریل‌گذاری صحیح برای حرکت به سوی شرایط بهتر، اقدامات ارزشمندی نیز در حوزه‌های مختلف عملکردی صورت گرفته است که به نظر می‌رسد با گذشت یک سال از استقرار دولت اکنون نوبت به بازخوانی آن رسیده است.

رئیس‌جمهور بی‌تکبر و بی‌تکلف

سید ابراهیم رئیسی، رئیس‌دولت سیزدهم پس از در دست گرفتن سکان ریاست قوه مجریه تلاش کرد با حضور میدانی در استان‌های مختلف کشور، از نزدیک در جریان مشکلات قرار گیرد تا تفاوت میان مدیریت میدانی با کارتابلی را نشان بدهد.

دولت سیزدهم تنها دولت مختص تهرانی‌ها نبود. گواه این گزاره، انجام ۳۱ سفر استانی و ۵۰ سفر به شهرستان‌های رئیس‌جمهور همراه با اعضای کابینه دولت طی ۵۳ هفته گذشته است. افزون بر این سفرهای استانی رسمی رئیس‌جمهور و اعضای هیئت دولت، سایر وزرا و مقامات دولت سیزدهم نیز در طول یک سال گذشته بالای ۸۰ سفر استانی با رویکرد مسئله‌محوری و حل مسائل داشته‌اند. با این حساب، مردم همه استان‌های کشور طی ۱۲ ماه گذشته حداقل دو و گاهی سه بار میزبان رئیس‌جمهور و وزرای دولت بوده‌اند.

در این سفرها سیدابراهیم رئیسی یک سنت را هم از خود برجای گذاشت؛ او در ابتدای سفرهای خود معمولاً به محروم‌ترین نقطه استان سری می‌زد و با ساکنان آن هم‌صحبت می‌شد؛اندیکای خوزستان، کوی فلسطین زنجان، کردآباد همدان، مهدیشهر سمنان، میرآباد چابهار و... دیدارهایی که کوچک‌ترین اثر آن این است که فاصله بین مردم و مسئولان را کم و کمتر می‌کند.

سفرهای استانی هر چند در دید برخی کوته‌فکران یک حضور تبلیغاتی است؛ اما مردمی که این حضور را می‌بینند و مشکلاتی که از نزدیک مطرح و برای رفع و رجوع آن تلاش می‌شود و دولتی که با مردم و خواسته‌های خطه‌های مختلف آشنا می‌شود، به خوبی می‌داند چه راه خطیر، اما مطمئنی برای اصلاح امور در پیش گرفته است.

بخشی از دستاوردهای سفرهای استانی آشنایی اعضای هیئت دولت و مسئولان جدید با مشکلات و ظرفیت‌های اقصی نقاط کشور، ارتباط چهره به چهره با مردم و شنیدن حرف آنهاست که موجب تقویت اعتماد عمومی و تقویت روحیه امیدواری در جامعه و بررسی وضعیت پیشرفت برنامه‌ها و پروژه‌های اجرایی دولت خواهد بود.

دولتمردان پای کار

سرعت عمل و حضور رئیس‌جمهور، وزرای کابینه و مدیران ارشد اجرایی در محل حوادث طبیعی و پیش‌بینی نشده، از نشانه‌های آشکار همراهی و همدلی دولت با مردم است.

در تمام این حوادث، افزون بر حضور فوری مدیران دولتی در مناطق حادثه، شاهد صدور دستوراتی ویژه از سوی رئیس‌جمهور در راستای بسیج امکانات و نیروها برای کمک‌رسانی، پیگیری موضوع و شناسایی قاصران و مقصران و همچنین حل مشکلات و کاستن از آلام حادثه‌دیدگان بودیم؛ ضمن آنکه خود رئیس‌جمهور نیز در تمامی این موارد در محل وقوع حادثه به صورت میدانی حاضر شد و ضمن ابراز همدردی با مصیبت‌دیدگان، از نزدیک در جریان روند امدادرسانی به افراد حادثه‌دیده قرار گرفت.

دولت پرکار و خستگی ناپذیر

پرکاری و خستگی ناپذیری دولت به ویژه شخص آیت‌الله رئیسی مورد تقدیر رهبر معظم انقلاب قرار گرفته است.

چند ساعت پس از بازگشت آیت‌الله رئیسی از سفر روسیه، شاهد سفر وی به مناطق زلزله زده کرمان بودیم. همچنین حضور ایشان در ساعت ۶ بامداد در فرودگاه مهرآباد برای سفر به آبادان و بررسی میدانی حادثه متروپل در حالی صورت پذیرفت که هواپیمای ایشان ساعت دو و سی دقیقه بامداد از یک سفر استانی به تهران رسیده بود.

در دست گرفتن شعارهای انقلاب

برجسته نمودن و در دست گرفتن شعارهای انقلاب همچون عدالت طلبی، حمایت از محرومان و مستضعفان، خدمت بی‌منت به مردم، پرهیز از تجمل گرایی و اشرافی‌گری، استکبارستیزی و مبارزه با فقر، فساد و تبعیض از جمله ویژگی‌های برجسته دولت آیت‌الله رئیسی است. رئیس‌جمهور محترم قطعا به این ایمان و باور قلبی رسیده‌اند که هر جا توفیقی داشته‌اند در گرو پایبندی به ارزش‌ها و آرمان‌های نظام اسلامی بوده و ناکارآمدی‌ها و بن بست‌های احتمالی به دلیل دورشدن از این شعارها خواهد بود.

همدلی میان قوای کشور

ایجاد هماهنگی بیشتر میان قوای کشور از دیگر دستاوردهای روی کارآمدن دولت سیزدهم است. نشست‌های همدلانه رؤسای قوای کشور، آرامشی ستودنی بر فضای کشور حاکم کرده است و این در حالی است که در دولت گذشته شاهد بروز موضوعات مناقشه برانگیز میان دولت و مجلس و یا قوه قضائیه بودیم که فضای نامطلوبی را در سطح جامعه و افکار عمومی به وجود آورده بود.

عبور افتخارآمیز از کرونا

دولت سیزدهم را باید دولت مسئولیت‌پذیردانست. این دولت تاکنون اهل فرافکنی و بهانه‌تراشی نبوده و بهانه‌هایی چون اختیار نداریم و یا نمی‌گذارند، را بر زبان نیاورده است.

در روزهایی که آیت‌الله رئیسی کار خود را آغاز کرد، تلفات روزانه کرونا از مرز ۷۰۰ نفر گذشته بود و مشکل واکسن در کشور بیداد می‌کرد. در تیر ماه ۱۴۰۰، رئیس‌جمهور منتخب جلسه‌ای با وزیران دولت دوازدهم برگزار کرد. چند تن از وزرا طی سخنانی اعلام کردند به دلیل تحریم‌ها و عدم پیوستن به FATF امکان خرید و واردات واکسن وجود ندارد. همچنین یکی از وزرای اقتصادی هم اعلام کرد در صورتی که کشوری هم حاضر به فروش واکسن به ایران شود، ارز لازم برای این خرید را هم در اختیار نداریم. اما همت تیم آقای رئیسی باعث شد ظرف ۱۰۰ روز، میزان واردات واکسن وارداتی ۶ برابر کل دولت دوازدهم شود و آمار تلفات مبتلایان کرونا به شدت نزولی شود.

تزریق ۱۶۰ میلیون دوز واکسن در یک‌سال اخیر، واکسیناسیون بیش از ۲ میلیون و ۵۰۰ هزار اتباع خارجی، حمایت از تولید شش واکسن داخلی، از جمله توفیقات دولت سیزدهم بوده است. در حالی که در سال گذشته در ردیف پایین کشورهایی بودیم که در آنها تزریق واکسن انجام شده بود، هم اکنون جزو ۲۰ کشور اول دنیا در تزریق واکسن بوده و در حال صادرات واکسن به دیگر کشورها هستیم.

حمایت بیمه‌ای از ۶ میلیون نفر افراد فاقد بیمه پایه سه دهک پایین درآمدی به صورت رایگان و بدون پرداخت حق بیمه، تدوین و ابلاغ دستورالعمل اجرایی برنامه بیمه روستایی، شناسایی و معرفی مادران باردار، شیرده و دارای کودک زیر پنج سال، تجهیز ۷۹ بیمارستان با بیش از ۸۱۰۰ تخت و احداث حدود ۵۵ مرکز درمانی در مناطق محروم با رویکرد توزیع عادلانه خدمات سلامت و اجرای قانون تعرفه گذاری خدمات‌پرستاری که به قانون به مدت ۱۵ سال مسکوت و بر زمین مانده بود، از دستاوردهای یک‌ساله وزارت بهداشت بوده است.

پرچمداری در مبارزه با فساد

«مبارزه با فساد» یکی از اصلی‌ترین کلیدواژه‌هایی بود که در دوران رقابت‌های انتخاباتی به عنوان مهم‌ترین شعار آیت‌الله رئیسی بارها و بارها از زبان او شنیده شد. تکرار این هدف از سوی رئیسی، مورد تاکید مقام معظم رهبری نیز قرار گرفت؛ تا جایی که ایشان در مراسم تنفیذ حکم ریاست جمهوری، رئیس‌دولت سیزدهم این مهم را مورد تاکید و توجه قرار دادند و بیان کردند: «خوشبختانه در بیانات رئیس‌جمهور محترم، جناب آقای رئیسی، در تبلیغات انتخابات و غیره، تکیه بر روی ارزش‌های اساسی انقلاب، مکرّر انجام گرفت -ایشان بر ارزش عدالت، مبارزه با فساد و امثال اینها تکیه کردند- این مسیر درستی است؛ توصیه مؤکّد ما این است که همین مسیر را دنبال کنند، که خب حالا هم در بیاناتشان بر روی این [ارزش‌ها] تأکید کردند.»

تشکیل کمیته‌ای با حضور رؤسای دستگاه‌های نظارتی و اطلاعاتی، ابلاغ اصول ۱۲ گانه پیشگیری و مقابله با فساد اداری و اقتصادی، تعیین نماینده ویژه برای مقابله با فساد در دستگاه‌های اجرایی، تلاش برای اصلاح بسترهای فسادزا مانند صدور مجوزها و امضاهای طلایی به ویژه از طریق فرآیند دشوار اما ضروری هوشمندسازی، ساماندهی دستگاه‌های کارتخوان، اصلاحات مالیاتی، شفافیت بانکی، حذف ارز ترجیحی و آزادسازی سواحل از جمله اقدامات دولت سیزدهم در مبارزه با فساد و رانت و تبعیض بوده است.

چند ساعت پس از بازگشت آیت‌الله رئیسی از سفر روسیه، شاهد سفر وی به مناطق زلزله‌زده کرمان بودیم. همچنین حضور ایشان در ساعت ۶ بامداد در فرودگاه مهرآباد در حالی صورت پذیرفت که جهت سفر به آبادان و بررسی میدانی حادثه متروپل در حالی صورت پذیرفت که هواپیمای ایشان ساعت دو و سی دقیقه بامداد از یک سفر استانی به تهران رسیده بود.

دیپلماسی فعال و انقلابی

جریان انقلاب به این نتیجه رسید که غربی‌ها در رابطه به جمهوری اسلامی ایران بیش از آنکه به دنبال تنش‌زدایی و همزیستی مسالمت‌آمیز باشند، درصدد به تسلیم کشاندن ایران هستند. این مسئله باعث شد تا آنها در برابر سیاست غرب‌گرایی موضوع «سیاست همسایگی» و «توازن در روابط خارجی» را در دستور کار قرار دهند. در یک سال گذشته برای استحکام پایه‌های آن تلاش‌های مختلفی انجام داده‌اند، اگرچه سیاست جدید دستاوردهای محسوسی داشته، ولی به نتیجه رسیدن این استراتژی به بازه زمانی طولانی تری نیاز دارد.

مدیران دولت انقلابی، اعتماد بیش از حد دولت روحانی به غرب و به‌ویژه ایالات متحده آمریکا را عامل مشکلات کشور می‌دانند و با بررسی دلایل ناکارآمدی دولت قبل در سیاست خارجی، اولویت وزارت خارجه را بر «ارتباط با همسایگان» یا «سیاست همسایگی»و «توازن در روابط با کشورها» تغییر دادند.

«ارتباط با همسایگان» یا «سیاست همسایگی»

از همان روز تحلیف آیت‌الله «سیدابراهیم رئیسی» خطوط سیاست خارجی دولت سیزدهم ترسیم شد که در آن همسایگان و کشورهای منطقه در اولویت قرار گرفتند.

در طول یک‌سال گذشته رئیس‌جمهور ۶ سفر به کشورهای تاجیکستان، ترکمنستان، روسیه، قطر، عمان، و دو سفر به ترکمنستان به منظور شرکت در اجلاس سران کشورهای ساحلی دریای خزر داشته‌اند که به خوبی فعالیت دیپلماتیک دولت سیزدهم را آشکار می‌سازد.

همچنین رئیس‌دولت سیزدهم در این یک سال در تهران میزبان ۹ مقام ارشد کشورهای جهان بوده است. مصطفی الکاظمی نخست‌وزیر عراق (۲۱ شهریور ۱۴۰۰ و ۵ تیر ۱۴۰۱)، بشار اسد رئیس‌جمهور سوریه (۱۸ اردیبهشت ۱۴۰۱)، شیخ تمیم بن حمد آل‌ثانی امیر قطر (۲۲ اردیبهشت ۱۴۰۱)، امامعلی رحمان رئیس‌جمهور تاجیکستان (۹ خرداد ۱۴۰۱)، نیکولاس مادورو رئیس‌جمهور ونزوئلا (۲۱ خرداد ۱۴۰۱)، سردار بردی محمداف رئیس‌جمهور ترکمنستان (۲۵ خرداد ۱۴۰۱)، قاسم ژومارت توکایف رئیس‌جمهور قزاقستان (۲۹ خرداد ۱۴۰۱)، رجب طیب اردوغان رئیس‌جمهور ترکیه (۲۸ تیر ۱۴۰۱) و ولادیمیر پوتین رئیس‌جمهور روسیه (۲۸ تیر ۱۴۰۱)، ۹ مقام ارشدی بوده‌اند که در سفر به تهران با رئیس‌جمهوری اسلامی ایران دیدار و گفت‌وگو داشتند.

شاید بتوان رویکرد دیپلماتیک جمهوری اسلامی را هم در دولت جدید از خلال همین سفرها و اتفاقاتی که در آن رخ داده بیرون کشید و آن هم می‌تواند نگاه اقتصادی به کشورهای آسیای میانه و تعامل سیاسی-امنیتی با کشورهای غرب آسیا باشد. رابطه با روسیه و ونزوئلا هم در دایره نگاه غرب‌ستیزانه و توجه به کشورهایی که تضاد منافع با غرب دارند، تعریف می‌شود.

در سفر دکتر رئیسی به روسیه توافقات مهمی درخصوص همکاری‌های حوزه بالادستی نفت و گاز، ترانزیت، نیروگاهی در دستور کار قرار گرفت. در این سفر هدف گذاری شد تا سطح تجارت دو کشور به ۱۰ میلیارد دلار ارتقاء یابد.

دولت انقلابی در سفر به تاجیکستان موضوع عضویت دائم جمهوری اسلامی ایران در سازمان همکاری شانگهای را به صورت جدی پیگیری کرد. سازمان امنیتی همکاری شانگهای در سال‌های اخیر حوزه فعالیت خود را به سمت اقتصاد و فرهنگی گسترش داده است.

روابط دیپلماتیک ایران با برخی کشورهای عربی حوزه خلیج‌فارس که بعد از اتفاقات سال ۱۳۹۴ به شدت کاهش یافته یا حتی قطع شده بود، در سایه رویکرد اولویت بخشی به همسایگان در دولت رئیسی در حال ترمیم است. تازه‌ترین مورد آن به بهبود روابط ایران و امارات برمی گردد که چند روز پیش اتفاق افتاد و امارات پس از ۷ سال، به جای کاردار، سفیر به ایران اعزام کرد و به عبارتی روابط دیپلماتیک خود را به سطح سفیر ارتقا داد. کویت نیز به تازگی و حدود هفت سال پس از فراخواندن سفیر خود از تهران به نشانه همبستگی با عربستان سعودی، سرانجام سفیر جدیدی در ایران منصوب کرد. اواخر مردادماه امسال، «بدر عبدالله المنیخ» سفیر جدید دولت کویت در شروع ماموریت خود در جمهوری اسلامی ایران، در دیدار با امیرعبداللهیان، رونوشت استوارنامه خود را به وی تقدیم کرد. وی نخستین سفیر کویت در تهران پس از هفت سال است. بنابراین کشورهای عربی که بعد از قطع ارتباط ایران و عربستان از تهران فاصله گرفته بودند، اینک در صف عادی سازی روابط ایستاده‌اند و گویی نوبت به خود ریاض رسیده است تا مناسبات خود را با تهران از سر گیرد. قابل ذکر است که ایران و عربستان در آستانه برگزاری دور ششم مذاکرات دوجانبه با هدف عادی سازی مناسبات قرار دارند.

آیت‌الله سید ابراهیم رئیسی در سال ۱۴۰۰ در ۲۷ تماس تلفنی با ۱۴ نفر از مقامات عالی جهان به صورت تلفنی گفت‌وگو کرد. در این میان امانوئل مکرون رئیس‌جمهور فرانسه با پنج تماس تلفنی بیشترین گفت‌وگو را با رئیسی داشت. مکرون اولین کسی است که پس از ۱۲ مرداد هم به عنوان یکی از سران کشورهای جهان با رئیس‌دولت سیزدهم به صورت تلفنی گفت‌وگو کرد.

روند آزادسازی پول‌های بلوکه‌شده ایران با دیپلماسی فعال دولت سیزدهم تاکنون دنبال شده است. دیپلماسی فعال دولت سیزدهم سبب آزادسازی ۱.۶ میلیارد دلار از دارایی‌های کشور در عراق و وصول نزدیک به ۷۰ درصد تعهدهای ارزی در سه ماهه اول ۱۴۰۱ شد. همچنین در اواخر سال گذشته بخشی از دارایی‌ها و اموال بلوکه‌شده ایران توسط انگلیس وصول شد که شامل بدهی ۳۹۰میلیون پوندی بود. در واقع بیش از ۳۰ سال بود که ایران، ۵۳۰ میلیون دلار از انگلستان طلب داشت. این طلب جمهوری اسلامی ایران بابت لغو قراردادهای خرید تانک چیفتن در زمان رژیم پهلوی توسط انگلیس بوده اما لندن از پرداخت آن طفره می‌رفت. بعد از روی کار آمدن دولت سیزدهم تلاش‌های زیادی برای برگرداندن این پول‌های بلوکه‌شده انجام شد و در نهایت با تماس تلفنی امیرعبداللهیان و لیز تراس، وزیرخارجه انگلستان این بدهی در بهمن ۱۴۰۰ وصول شد.

دولت سیزدهم را باید دولت مسئولیت‌پذیر دانست. این دولت تاکنون اهل فرافکنی و بهانه‌تراشی نبوده و بهانه‌هایی چون اختیار نداریم و یا نمی‌گذارند را بر زبان نیاورده است.

توازن گرایی

دولت رئیسی در کنار سیاست همسایگی، سیاست «نگاه به شرق» را مورد نیز توجه قرار داده است. عضویت ایران در سازمان همکاری شانگهای نقطه کلیدی استراتژی نگاه به شرق دولت است. بدون شک این عضویت تاثیرات مناسبی بر روابط ایران با کشورهای مثل چین، روسیه و هند دارد و راه ورود به اقتصاد بین‌المللی را برای ایران آسان‌تر می‌کند. این سازمان ۲۱ درصد از ذخایر نفت و ۴۶ درصد از ذخایر گاز جهان را در اختیار دارد. عضویت ایران می‌تواند شروع مناسبی بر توسعه روابط اقتصادی گسترده با چین و روسیه و دیگر کشورهای شرق باشد و هدف دولت رئیسی در سیاست نگاه به شرق را به نتیجه برساند.

برخی از اصلاح‌طلبان و ضدانقلاب خارج‌نشین تلاش کردند تا با تبلیغات دروغین دولت را متهم به شرق‌گرایی مطلق و حرکت در خلاف راهبرد «نه شرقی، نه غربی» کنند، اما به مطالعه دقیق سیاست خارجی دولت متوجه می‌شویم که دولت همزمان با تلاش در جهت توسعه روابط با شرق، به غربی‌ها بی‌توجهی نکرده است. به عبارت دیگر، دومین استراتژی اصلی دولت را نباید شرق‌گرایی بلکه باید «توازن در روابط با دیگر کشورها» تعریف کرد.

دولت انقلابی در راستای سیاست «توازن گرایی» و همزمان با توسعه روابط خود با کشورهای همسایه و شرق، مذاکرات احیای برجام را با وجود تمام قوت‌ها و ضعف‌هایی که بر اصل برجام مترتب بود، با رویکردی جدید پیگیری کرد. دولت جدید نگاه متفاوتی به اهمیت، روند و حتی دستاوردهای مذاکرات هسته‌ای داشت و آن را به مسئله اصلی و اول سیاست خارجی جمهوری اسلامی تبدیل نکرد. اما به طور جدی تیم مذاکره‌کننده و حتی شخص رئیس‌جمهور پیگیر مذاکرات برجامی بودند.

دولت انقلابی با مجموعه اقداماتی همچون استراتژی توازن در روابط خارجی، حذف ارز ۴۲۰۰ تومانی، همراهی با نهادهای اقتدارآفرین و واکنش هوشمندانه به طرف غربی فهماند برجام تنها راه کشور برای حل مشکل نیست. دولت. با این استراتژی تلاش کرد تا در ادامه روند مذاکرات برجامی اصل برگشت‌پذیری، اصل لغو تحریم‌ها، اصل راستی آزمایی را مورد توجه قرار دهد تا در صورت نهایی شدن مذاکرات، تحریم‌های ظالمانه علیه ملت ایران لغو شود.

رونق تجارت خارجی

یکی از آثار قابل ملاحظه پس از اتخاذ دیپلماسی فعال انقلابی را می‌توان در عرصه تجارت خارجی مشاهده نمود. در این بین آمارهای رسمی از رشد محسوس تجارت خارجی کشور از زمان آغاز به کار دولت سیزدهم حکایت می‌کند.

بر اساس آمارهای سازمان توسعه تجارت، ارزش صادرات و واردات کشور در سال ۹۹ به ترتیب ۳۴.۸ و ۳۸.۹ میلیارد دلار بوده است. این در حالی است که ارزش صادرات و واردات در سال ۱۴۰۰ به ترتیب به ۴۸.۶ و ۵۳ میلیارد دلار افزایش یافته است. این موضوع نشان دهنده رشد حدود ۴۰ درصدی صادرات و ۳۶ درصدی واردات کشور در سال ۱۴۰۰ نسبت به سال ۹۹ است.

رشد مبادلات خارجی در دولت سیزدهم همچنین از مقایسه عملکرد نیمه دوم سال ۱۴۰۰ با نیمه دوم سال ۹۹ نیز قابل مشاهده است. طبق آمارهای سازمان توسعه تجارت، رقم صادرات و واردات در نیمه دوم سال ۹۹ به ترتیب معادل ۲۳.۹ و ۲۵.۱ میلیارد دلار بوده در حالی که در نیمه دوم سال ۱۴۰۰ به ۳۱.۲ و ۳۵.۲ میلیارد دلار افزایش یافته است. بر این اساس صادرات و واردات کشور در نیمه دوم سال ۱۴۰۰ نسبت به مدت مشابه در سال ۹۹ به ترتیب حدود ۳۰ و ۴۰ درصد افزایش داشته است.

یکی از مهم‌ترین بخش‌های رشد یافته در صادرات کشور، خدمات فنی و مهندسی بوده است. آمارهای سازمان توسعه تجارت نشان می‌دهد که رقم صادرات خدمات فنی و مهندسی در سال ۹۹ معادل ۴۹۳ میلیون دلار بوده در حالی که این رقم در سال ۱۴۰۰ به ۲ میلیارد و ۳۰۵ میلیون دلار افزایش یافته است. این تغییر نشان دهنده رشد ۳۶۷ درصدی صادرات خدمات فنی و مهندسی در سال ۱۴۰۰ نسبت به سال ۹۹ است.